

Книга ветромінек

ROWAN COLEMAN

Knihá vzromínek

ROWAN COLEMAN

2015

Copyright © 2014 by Rowan Coleman
Translation © 2015 by Zora Šíchová
Cover design © 2015 by DOMINO

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena či šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu THE MEMORY BOOK,
vydaného nakladatelstvím Random House, Londýn 2014,
přeložila Zora Šíchová
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazykové redaktorky: Hana a Zuzana Pernicovy
Korektura: Hana Pušová
Sazba písmem Minion Pro: Rajka Marišinská a Jiří Ryška
Obálka: Rajka Marišinská
Vydání druhé, v elektronické verzi první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v květnu 2015

ISBN 978-80-7498-072-5

Mé matce Dawn

*Čas přetvořil je k nepoznání.
Kamenná věrnost, již sotva chtěli,
nakonec jejich erbem stala se
a důkazem, že cit je věrný:
Co přetrvá, to láska je.*

Philip Larkin: Arundelská hrobka

Prolog

Greg mě pozoruje a myslí si, že o tom nevím. Už skoro pět minut krájím u kuchyňské linky cibuli a v chromovaném povrchu konvice, kterou jsme dostali jako svatební dar, vidím jeho odraz, vypouklý a roztažený do šířky. Sedí u kuchyňského stolu a bedlivě mě sleduje.

Když jsem si poprvé všimla, že se na mě takhle dívá, myslela jsem si, že mi něco uvízlo mezi zuby nebo že mám ve vlasech pavučinu nebo něco podobného – nenapadal mě jiný důvod, proč by na mě můj sexy stavař upíral takový pohled. Obzvlášť pak ne onoho dne, kdy jsem na sobě měla staré džíny a vytahané tričko a vlasy jsem si stáhla dozadu do uzlu, protože jsem se právě chystala vymalovat svůj zbrusu nový podkrovní pokoj – pokoj, který předznamenal začátek všeho.

Veškerá jeho práce na domě byla hotová; věnoval se tomu něco přes měsíc. Stále ještě bylo pořádné horko, zejména v podkroví, a to i přesto, že má nová střešní okna byla dokončena. Zalitý potem sestoupil po nově zabudovaném staho-

vacím žebříku. Podala jsem mu sklenici limonády, ve které chrastily kostky ledu. Vypil ji celou na jeden zátah, jen svaly na krku se mu pohybovaly, jak polykal. Asi jsem hlasitě vydechla, okouzlená jeho nepopíratelnou přitažlivostí, protože se na mě zvědavě zahleděl. Zasmála jsem se a pokrčila rameny a on sklopil oči ke svým botám. Nalila jsem mu další sklenici a vykročila pro poslední krabici – Caitlininy věci –, prostě pro další krabici plnou krámů, které jsem nedokázala vyhodit, a tudíž mi bylo jasné, že skončí nacpané v garáži. Tehdy jsem na sobě ucítila jeho pohled. Dotkla jsem se vlasů v domnění, že v nich najdu něco nepatřičného, a jazykem jsem si přejela zuby.

„Všechno v pořádku?“ zeptala jsem se a zauvažovala, jestli se náhodou nesnaží přijít na to, jak mi oznámit, že mi naúčtuje dvojnásobek dohodnuté částky.

„V pohodě,“ odpověděl s příkývnutím. Byl – je – muž mála slov.

„Fajn, takže jste skončil?“ zeptala jsem se, neustále v očekávání špatných zpráv. „Jo, všechno je hotový,“ odpověděl. „Takže...“

„No jistě, chcete zaplatit. Omlouvám se.“ Celá jsem zrudla a začala se přehrabovat v kuchyňské zásuvce a hledat šekovou knížku, která tam nebyla – nikdy nebyla tam, kde jsem předpokládala, že bude. Cítila jsem na sobě jeho pohled, když jsem se zmateně rozhlížela kolem a snažila se rozpočtenout, kdy jsem ji použila naposledy. „Někde tady bude...“

„To nespěchá,“ řekl.

„Měla jsem ji v ruce, když jsem proplácela nějaké účty, takže...,“ drmolila jsem bez ustání. Upřímně řečeno, zoufale

jsem si přála, aby už vypadl a já si mohla vydechnout a vypít si svou půlku láhve Grigia, která na mě čekala v lednici. „Můžete mi zaplatit příště,“ řekl. „Třeba až se mnou půjdete na skleničku.“

„Prosím?“ zeptala jsem se a zarazila se uprostřed prohledávání šuplíku, který jako by byl plný gumiček na vlasy. Musela jsem se přeslechnout.

„Půjdete se mnou na skleničku?“ zeptal se nesměle. „Normálně své zákazníky nikam nezvu, ale... vy nejste normální.“

Zasmála jsem se a teď pro změnu zrudl on.

„To nevyznělo úplně tak, jak jsem to myslel,“ řekl a překřížil si paže na prsou.

„Vy mě zvete na rande?“ zeptala jsem se, jen pro jistotu, protože mi to celé přišlo tak absurdní, že jsem to musela vyslovit nahlas, abych vyzkoušela, jestli jsem ho pochopila správně. „Mě?“

„Ano. Půjdete?“

„Tak jo,“ souhlasila jsem. Zdálo se, že jemu to celé připadá naprosto přirozené – že si my dva spolu vyrazíme na rande navzdory desetiletému věkovému rozdílu. „Proč ne?“

Tehdy to bylo poprvé, co jsem si všimla, jak se na mě dívá. V jeho pohledu se mísilo vzrušení a štěstí a ty pocity se okamžitě odrazily ve mně, jako by v té chvíli má vědomá mysl ztratila kontrolu nad tělem. Od té doby vždycky vytuším jeho pohled ještě dřív, než jej zahlédnu. Cítím, jak se mi ježí chloupky na šíji a zaplavuje mě příjemný pocit očekávání a nádherného rozechvění, protože vím, že nebude trvat dlouho a Greg se mě bude dotýkat a líbat mě.

Ted cítím jeho ruku na rameni a skláním tvář k jeho prstům.

„Ty pláčeš,“ říká.

„Krájím cibuli,“ odpovídám a odkládám nůž, abych k němu obrátila obličej. „Víš, že jediné, co Esther chutná, jsou máminy domácí lasagne? Měl by ses dívat, jak je dělám, aby ses to naučil. Napřed se nakrájí cibule...“

„Claire...“ Greg mi nedovolí znovu popadnout nůž a otáčí mě k sobě celou. „Claire, musíme si o tom promluvit, nemyslíš?“

Vypadá tak nejistě, tak ztraceně a tak zdráhavě, že se mi chce říct ne – ne, nemusíme o tom mluvit, můžeme prostě předstírat, že dnešek je stejný jako včerejšek a všechny ty předchozí dny, kdy jsme o ničem neměli ani zdání. Můžeme předstírat, že se nic neděje, protože kdo ví, jak dlouho ještě budeme schopni udržet si tohle dokonalé štěstí?

„Má ráda omáčku se spoustou rajčatového protlaku,“ pokračuji. „A taky pořádnou horu kečupu...“

„Nevím, co mám dělat a co říkat,“ Greg se zhluboka nadechne a hlas se mu láme. „Nejsem si jistý, jak se mám chovat.“

„A potom, úplně nakonec, přidej čajovou lžičku kvasnicové pomazánky.“

„Claire,“ vzlykne a sevře mě v náručí. A já tam stojím v jeho objetí se zavřenýma očima, vdechuji jeho vůni, paže mám svěšené podél boků a cítím, jak mi buší srdce. „Claire, jak tohle řekneme dětem?“

Pátek 13. března 1992

Narodila se Caitlin

Tohle je náramek, který ti dali v nemocnici – růžový, protože jsi holčička. Stojí na něm: „miminko Armstrongová“. Připnuli ti ho na kotník, ale pořád sklouzával, protože jsi byla tak drobná; narodila ses o celý měsíc dřív, přesně na den. Měla jsi být dubnové miminko. Představovala jsem si narcisy a modrou oblohu a aprílové přeháňky, ale ty ses rozhodla přijít na svět o měsíc dřív, v chladný, deštivý pátek, a ještě k tomu v pátek třináctého. Ne že by to v nás vyvolalo nějaké znepokojení. Jestli se někdy někdo narodil, aby překonával špatná znamení, byla jsi to ty a dobře jsi to věděla, protože jsi o sobě světu dala vědět mohutným křikem – ne pláčem nebo kňouráním, ale odhodlaným vrískotem, tak se mi to tehdy jevilo. Bylo to vyhlášení války.

Dost dlouhou dobu jsme spolu strávily samy. To proto, že ses narodila předčasně a babička bydlela dost daleko. Takže asi tak prvních šest hodin jsme spolu byly

jen ty a já. Voněla jsi sladce jako dort a tvoje tělíčko bylo tak teploučké... tak dokonale skutečné. Ležely jsme až na samém konci oddělení a závěs kolem lůžka jsme nechaly zatažený. Slyšela jsem, jak si ostatní maminky povídají, jak návštěvy přicházejí a odcházejí, jak miminka pláčou a povykují, ale nechtěla jsem k tomu patřit. Už nikdy jsem nechtěla patřit k ničemu a nikomu jinému než k tobě. Držela jsem tě v náručí, tak maličkou a svrašťelou jako nově rašící poupátko, které čeká, až vykvete, a nedokázala jsem z tebe spustit oči. Se zamračeným výrazem v drobném obličejíčku jsi podřimovala na mých prsou a já jsem ti slibovala, že všechno bude v pořádku, protože ty a já jsme spolu: my dvě tvoříme celý svět a na ničem jiném nezáleží.

1

Claire

Musím uniknout z mámina dosahu: přivádí mě k šílenství, což zní legračně, protože k němu stejně směřuji i tak. Ne, zatím nešílím, ale naštvaná jsem dost.

Je to tím výrazem, který měla v obličeji, když jsme vyšly z nemocnice; tím výrazem, který měla nasazený celou cestu domů. Vyrovnaný, statečný, odhodlaný, ale smutný. Nic mi neřekla, ale úplně jsem slyšela, jak jí v hlavě ta slova bzučí: „Tohle jsi celá ty, Claire. Všechno zničíš, zrovna když se věci obracejí k lepšímu.“

„Nastěhuju se k vám,“ říká, i když už to vlastně udělala, v tichosti a tajnůstkářsky si zabrala volný pokoj. Nemohla jsem si nevšimnout, že si v koupelně rozložila svoje osobní věci. Bylo mi jasné, že až to zjistí, přijede. Věděla jsem, že to udělá, a snad jsem to i chtěla; mělo to ale být tak, že ji sama požádám, nebo že ona požádá mě. Místo toho se prostě objevila se všemi těmi konejšivými řečmi a zarmoucenými pohledy. „Nastěhuju se do toho prázdného pokoje.“

„Ne, nenastěhuješ.“ Otáčím se k ní a sleduju, jak řídí. Je velmi opatrná řidička, pomalá a precizní. Já už řídit nesmím, konkrétně od té doby, co jsem nabourala tu poštovní schránku, což mě vyšlo mnohem draž, než byste si možná představovali, protože patří Jejímu Veličenstvu. A co teprve, kdybyste přejeli corgiho: když přejedete corgiho, pošlou vás rovnou do Toweru. Moje máma je při řízení nesmírně opatrná, a přece se nikdy nepodívá do zpětného zrcátka, když couvá. Jako kdyby v tu chvíli nabyla dojmu, že je prostě bezpečnější zavřít oči a doufat, že to dobře dopadne. Já jsem řídila strašně ráda; milovala jsem tu svobodu a nezávislost a to vědomí, že kdyby se mi zachtělo, můžu jet kamkoli. Vůbec se mi nelíbí, že moje klíčky od auta se najednou vypařily, prostě zmizely, aniž mi bylo dovoleno políbit je na rozloučenou. Jsou schované v nějaké skrýši, kde je nikdy nenajdu. Vím to, protože jsem se o to pokoušela. Jsem přesvědčená, že řídit ještě dokážu. Tedy pokud se na cestě neobjeví nečekaná překážka.

„Ta doba, abys s námi musela bydlet, ještě nepřišla,“ trvám na svém, i když obě dobře víme, že už u nás bydlí. „Ještě mi zbývá moře času, kdy žádnou pomoc potřebovat nebudu. Chci říct... poslouchej mě. Pořád zvládám mluvit a přemýšlet o...“ máchnu rukou a máma se při tom pohybu přihrčí a kouká se na moji zdviženou paži. Omluvně ji skládám do klína. „O různých věcech.“

„Claire, tohle není něco, před čím bys mohla strkat hlavu do písku. Věř mi, vím o tom své.“

Samozřejmě, že ví: tohle si už jednou prožila a teď to musí kvůli mně, nebo spíš kvůli mému tátovi a jeho zlomyslné DNA, prožívat znovu. A bude to pro ni o to těžší, že neze-

mřu v klidu a pokoji a s rozumem nedotčeným, nebudu ji držet za ruku a děkovat jí, nebudu pronášet moudrá slova, která mým dětem umožní jít dál. Ne, v mém případě to proběhne naopak: moje poměrně mladé tělo bude fungovat ještě dlouho, zatímco mozek postupně odpojí všechny funkce, až nakonec zapomenu i to, jak dýchat. Víím, že na to máma myslí. Víím, že poslední věc na světě, kterou by si přála, je vidět, jak se její dcera vytrácí a scvrkává, stejně jako to bylo s jejím manželem. Víím, že ji z toho bolí srdce a že se ze všech sil snaží být statečná a být mi oporou, ale stejně... Strašně mě to šťve. Ta její vlídná laskavost mi jde na nervy. Celý život jsem dělala všechno pro to, abych jí dokázala, že umím být dospělá a nepotřebuji, aby mě neustále ochraňovala. Celý život jsem se mýlila.

„Víš, mami, *já* před tím strkat hlavu do písku můžu,“ odpovídám jí s pohledem upřeným z okýnka. „*Já* můžu naprosto ignorovat, co se se mnou děje, protože většinu času si to nebudu uvědomovat.“

Je to zvláštní: když to vyslovím nahlas, sice stále vnímám hrůzu, která mi svírá žaludek, ale připadá mi, jako by už ani nebyla moje. Mám pocit, jako by se tahle příšernost děla někomu jinému.

„To nemůžeš myslet vážně, Claire,“ říká máma nasupeně, jako by věřila, že mi skutečně na ničem nezáleží, a nechápal, že ji jen chci naštvat. „A co tvoje dcery, na ty nemyslíš?“

Nic neříkám, protože se mi najednou v ústech hromadí slova, která se ne a ne správně poskládat, a když už se jim to povede, nedávají smysl, jaký bych si přála. Tak mlčím a dívám se z okýnka, jak kolem nás kloužou domy jeden za

druhým. Už je skoro tma; světla v obývacích pokojích jsou rozsvícená, za záclonami problikávají televizní obrazovky. Samozřejmě, že mi to není jedno. Samozřejmě, že tenhle život budu postrádat. Budou mi chybět zimní večery v kuchyni plné voňavých výparů a jídla pro mé dcery. Nedočkám se toho, abych je viděla vyrůstat. Nikdy se nedozvím, jestli Esther bude už napořád jíst hrášek kuličku po kuličce a jestli zůstane blondýnka. Jestli Caitlin bude cestovat po Střední Americe, jak to má teď v plánu, nebo jestli bude dělat něco úplně jiného, o čem se jí zatím ani nesní. Nikdy se nedozvím, jaké vlastně bude ono dosud nevysněné přání. Nikdy mi dcery nebudou lhát o tom, kam jdou, ani za mnou nikdy nepřijdou se svými problémy. Tohle všechno jsou věci, o které přijdu, protože budu někdo jiný, kdo už ani neví, o co vlastně přichází. Samozřejmě, že mi to není jedno, sakra!

„Budou mít Grega,“ pokračuje máma zamyšleným tónem. Dál do mě ryje, rozhodnutá prodiskutovat, jak bude svět vypadat, až v něm už nebudu, ačkoli to svědčí o jejím bezbřehém nedostatku taktu. „Tedy, jestli to všechno unese.“

„Unese,“ říkám. „Zvládne to. Je to skvělejší táta.“

Přesto si nejsem jistá, jestli je to pravda. Nejsem si jistá, jestli se dokáže vyrovnat s tím, co se děje, a nevím, jak mu mám pomoci. Je to tak báječný chlap, tak láskyplný. Ale poslední dobou, od oznámení diagnózy, se mi den ode dne vzdaluje. Pokaždé, když se na něj podívám, stojí zas o kousek dál. Není to jeho vina. Vím, že mi chce být oporou, že kvůli mně chce být silný a statečný, ale myslím, že obludnost toho všeho, a navíc fakt, že se to stalo v podstatě na začátku našeho společného života, jej nahlodává. Brzy ho vůbec ne-

poznám; uvědomuji si, že už teď je pro mě těžké rozeznat, co k němu cítím. Víím, že je mojí velkou láskou, ovšem ten cit už v sobě nenacházím. Zdá se, že Greg je to první, co ztrácím. Vybavuji si naši lásku, ale je to, jako bych o ní jen snila, připadám si jako Alenka za zrcadlem.

„Ze všech lidí právě ty!“ Máma si nemůže pomoci a drží mi kázání, kárá mě za to, že jsem další nositelkou temného rodinného tajemství, jako bych si to zavinila sama nějakým nevhodným chováním. „Ty, která víš, jaké to je, vyrůstat bez táty! Právě kvůli holkám je potřeba všechno naplánovat. Ztrácejí mámu a ty musíš zajistit, aby vedly normální život i potom, co se už o ně nebudeš schopná starat!“

Náhle prudce zabrzdí před zebrou, aby nechala přejít malou holčičku, dle mého soudu až příliš malou na to, aby chodila sama. Za námi se rozeřve celý sbor klaksonů. Holčička pospíchá přes ulici celá schoulená před deštěm a já ve světelných předních reflektorech vidím, že nese tenkou igelitovou tašku a v ní něco, co vypadá jako dvě láhve mléka. Igelitka jí naráží do tenkých nohou. Tón mámina hlasu se změnil a já v něm rozeznávám něco na pomezí zklamání a vzteku. Slyším v něm bolest.

„Vím to,“ odpovídám a najednou se cítím vyčerpaná. „Vím, že musíme udělat plány, ale odkládala jsem to, protože jsem pořád doufala. Doufala jsem, že bych si třeba mohla dál užívat manželství s Gregem a že bych s ním mohla zestárnout, doufala jsem, že by léky mohly všechno zpomalit. Teď už víím, že... no, teď už víím, že není žádná naděje. Už budu mnohem ukázněnější, slibuju. Udělám si nástěnku a pojedu podle rozpisu.“

„Před tímhle se schovat nemůžeš, Claire,“ opakuje mi důrazně.

„Myslíš si, že to nevím?“ křičím na ni. Proč mi tohle pořád dělá? Proč do mě pořád ryje tak, že na ni nakonec začnu ječet? Jako by neměla jistotu, že ji opravdu poslouchám, dokud mě nevytočí. Takhle to mezi námi je skoro vždycky, když jsme spolu: směsice lásky a hněvu. „Myslíš si, že nevím, jaký podělaný život jsem jim tímhle připravila?“

Máma zajíždí na cestu před domem – mým domem, uvědomuji si s chvilkovou prodlevou a cítím, jak se mi do očí samovolně derou slzy. Vylezu z auta a prásknu za sebou dveřmi, ale domů nejdu. Místo toho vykročím do deště, cípy propínacího svetru si přitáhnou k sobě a vzdorně zamírím na ulici.

„Claire!“ křičí za mnou máma. „Tohle už nemůžeš dělat!“

„Tak sleduj,“ odpovídám, ale ne jí, říkám to jen tak do vzduchu a na rtech a na jazyku cítím kapičky deště.

„Claire, prosím!“ slyším mámu z dálky, ale pokračuju v chůzi. Já jí ukážu; všem jim ukážu, zejména pak těm, co mě nenechají řídit. Ještě pořád zvládám chodit; sakra dobře to zvládám! Ještě jsem nezapomněla, jak se to dělá. Dojdu jenom na konec ulice, tam, kde ji křižuje ta druhá, a pak to otočím. Budu jako Jeníček sledovat drobečky chleba. Nepůjdu daleko. Potřebuju udělat tohle jediné. Dojít na konec ulice, tam se otočit a jít zase zpátky. Jenže se už stmívá a domy kolem vypadají všechny stejně: úpravné, nízké řadovky z poloviny třicátých let. A konec ulice není tak blízko, jak jsem se domnívala.

Na chvíli se zastavuju, cítím, jak mi déšť buší do hlavy; drobné studené jehličky ledové vody. Otáčím se. Máma ni-

kde – nešla za mnou. Čekala jsem, že to udělá, ale neudělala. Ulice je úplně prázdná. Došla jsem už na konec a tam se otočila? Nejsem si jistá. Odkud jsem přišla? Jdu tam, nebo zpátky? A kam vlastně? Domy po obou stranách ulice vypadají naprosto stejně. Stojím bez hnutí. Od svého domu jsem odešla před necelými dvěma minutami a teď si nejsem jistá, kde je. Kolem projíždí auto a ledovou vodou mi pocáká nohy. Nevzala jsem si mobil, ale stejně si už často nevzpomenu, jak ho použít. Vypařila se mi čísla. Když se na ně dívám, vím, že jsou to čísla, ale nevzpomenu si, které je které a v jakém pořadí jdou za sebou. Ale pořád ještě dokážu chodit, takže se vydávám směrem, kterým jelo auto, které mě ošplíchlo. Třeba je to znamení. Až svůj dům uvidím, poznám ho, protože má jasně červené hedvábné závěsy, které září, když jimi prochází světlo. Zapamatovat si: mám na oknech do ulice červené zářící závěsy, o nichž se jeden z mých sousedů vyjádřil, že působí „prostopášně“. Budu si pamatovat červené zářící závěsy. Brzy budu doma. Všechno bude v pohodě.

Schůzka v nemocnici neproběhla nejlíp. Greg mě tam chtěl doprovodit, ale řekla jsem mu, ať raději dokončí ten skleník, co na něm pracuje. Vysvětlila jsem mu, že ať už mi doktor řekne cokoli, naše povinnost splácet hypotéku se tím nezruší, ani to nezmění nic na skutečnosti, že musíme živit děti. Dotklo se ho, že ho tam nechci, jenže on si neuvědomuje, jak obtížné by pro mě bylo snažit se vyčíst, co znamená výraz jeho obličeje, a současně vnímat, co cítím já sama. Věděla jsem, že když se mnou půjde máma, vysype ze sebe všechno, co se jí honí hlavou, což je lepší. Je to daleko lepší